

K. RAAVE

Sammut
Niremaris

Tagastage raamat õigeaegselt!

50545

Возвратите книгу вовремя!

206027

6885					
3124					

K. RAAVE

EKP Viljandi Rajoonikomitee
sekretär

SAMMUD PIKEMAKS

Viljandi rajooni kolhoositalurahvas võitluses NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuse elluviimise eest

34303

2-N

Tartu Riikliku Olikooli
Raamatukogu

~~50545~~

206027

MEIE RAJOON

Suvel on kõik Viljandi suunas liikuvad rongid ja autobussid tulvil reisijaid. Sõidetakse puhkuse-, tervise- ja spordilinna. Viljandi on kuulus oma järve ja legendaarse paadimehe poolest, ajaloolise Lossimäe ja maalilise Uueveski oru ning seal asuvate basseinide kaudu. Muidugi teatakse ka seda, et Viljandi on samanimelise põllumajandusliku rajooni keskus.

Rajooni keskel laiub Viljandi ürgorg, kuhu suubub mõlemalt poolt suuri lisaorge. Orud lõhestavad kogu ümbruse maa-ala üksikuiks lavajaiks osadeks. Rajooni idaserv laskub madalasse Võrtsjärve nõkku, lääneserva palistavad laia vööna Halliste jõe äärsed alad.

Rajoonis on rohkesti looduslikult kauneid kohti, nagu Sinihalliku, Paistu ürgorg (rahvasuus «põrguorg»), Holstre kuppelmaastik, Võrtsjärve rand, Heimtali ümbrus jne. Kultuuriliste ja ajalooliste mälestusmärkide ja kohtade poolest on Viljandi rajoon üks rikkamaid kogu vabariigis. Siin on Pulleritsu kool ja Mihkel Veske sünnikoht. Paljud paigad on seotud Carl Robert Jakobsoni nimega. Paistu külanõukogust on pärit Hans Pöögelmann, Raudna külanõukogust Johannes Vares-Barbarus. Viljandis on maju, mis kannavad marmortahvleid August Kitzbergi ja Friedrich Kuhlbarši (Villi Andi) nimega. Loetelu jätkamine viiks pikale. Kuid Viiralti tamme tuleks küll veel nimetada. See on tõeline puuhiiglane Viljandist mõni kilomeeter Uusna poole.

Partei rajoonikomitee aknale on välja pandud suuremõõtmeline rajooni kaart, pealkirjaga «Kultuurilised ja ajaloolised mälestusmärgid Viljandi rajoonis». Mälestusmärgid on näidatud fotodena, mis teevad kaardi üsna kirjuks. Muide, iga sissesõitnu seisatab selle kaardi ees tükk aega.

Viljandi rajoonis on 28 kolhoosi, nendest üks kalurikolhoos — «Kajak» Võrtsjärve kaldal. Sovhoose on viis (neist

üks aiandussovhoos). Peale selle on rajoonis T. D. Lössenko nimeline puukool, Riiklik Sugutäkkude Tall oma majandiga ja Viljandi Riiklik Sordivõrdluskatsepunkt Kamaral. Kolhoose teenindavad Viljandi remondi-tehnikajaam ja Viljandi masina-maaparandusjaam. Mitte kaugel linnast laiuvad Vana-Võidu Loomakasvatustehnikumi õppemajandi põllud.

Rajooni üldine maafond moodustab 123 100 hektarit. Kogu maafondist on põllumajanduslike ettevõtete ja majandite kasutuses 80 700 hektarit, sellest põllumajanduslikke kõlvikuid 56 700 hektarit. Haritav põllumaa võtab kõlvikutest enda alla umbes poole.

Maafondi suuruselt on Viljandi rajoon vabariigis 11. kohal, põllumajanduslike kõlvikute poolest 12. kohal, põllumaade suuruselt 9. kohal. Piimatoodangult 100 ha kõlvikute kohta saavutati 1957. aastal 7. koht ja sealiha tootmisel 100 ha põllumaa kohta 9. koht vabariigis.

Huvitav on vaadelda rajooni kolhooside rühmitumist külvipinna suuruse ja kolhoosiperede arvu järgi. Kuni 500 ha suuruse külvipinnaga ühismajandeid on Viljandi rajoonis 22,2%, 500—1000 ha suuruse külvipinnaga — 66,7% ja üle 1000 ha — 11,1%. Väikesi ja suuri kolhoose on rajoonis vähem kui vabariigi teistes rajoonides, keskmisi kolhoose aga rohkem. Ühismajandite üldarvust on Viljandi rajoonis neid majandeid, kus perede arv on kuni sada, 44,4%. Üle 200 pere elab vaid rajooni ühes kolhoosis.

Rajooni kolhoosidest on kaheksa miljonärkolhoosid. Kaks nendest — «Koidu» kolhoos (esimees Arnold Rohtla) ja «Bolševiku» kolhoos (esimees Karl Kukk) — on kahekordsed miljonärid. Kollektiivmajandeid iseloomustab ühine joon — edasiminekuks. Sellist kolhoosi rajoonis enam ei ole, kus paigal tammutakse või koguni vähikäiku tehakse. Areng tõusujoones sai alguse juba 1953. aastal, mil hakati ellu viima NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsust. Oma-poolse suure panuse põllumajanduse hoogsamasse edasiminekusse andsid partei XX kongress ning NLKP Keskkomitee 1958. aasta veebruari- ja juunipleenumi otsused.

Neid otsuseid täites võtab Viljandi rajooni kolhoositalurahvas NLKP erakorralist, XXI kongressi vastu uute tööviitidega. 1958. aastal võeti kõrgendatud sotsialistlikud kohustused — toota 100 ha kõlvikute kohta 26 ts liha ja 240 ts piima, lüpsta iga lehma kohta keskmiselt 2438 kg piima, saada 100 ha põllumaa kohta 36 ts sealiha ja 100 ha teraviljakultuuride kohta 17 800 muna.

RAJOOINI PARTEIORGANISATSIOONI OSATÄHTSUS PÖLLUMAJANDUSES JÄRSU TÕUSU SAAVUTAMISEL

Otsustavaks jõuks võitluses partei ja valitsuse poolt püstitatud ülesannete elluviimise eest põllumajanduses järsu tõusu saavutamiseks on rajooni parteiorganisatsioon. Parteiorganisatsiooni suunava ja juhtiva osa õigeks hindamiseks heidame pilgu tagasi ja analüüsime põgusalt ühismajandite arengut mõne tähtsama ala ja toodanguliigi põhjal.

Viimastel aastatel suurenes Viljandi rajooni kolhooside mitmeaastaste heintaimede pindala ligi kahekordseks. Praegu on kolhoosides viis korda rohkem kultuurkarjamaid kui 1956. aastal. Silo varuti 1958. aastal lehma kohta kolm korda rohkem kui kaks aastat tagasi.

Piima toodeti 1954/55. loomakasvatusaastal lehma kohta kõigest 1392 kg, 1958. aastal aga juba 1000 kg võrra rohkem. Sigade arv kasvas sama aja jooksul enam kui kolmekordseks. Sealiha toodang tõotab, 1958. aastat kaasa arva-tes, suureneda samavõrra.

Kolhooside rahalised tulud olid 1955. aastal 18 miljonit rubla, kaks aastat hiljem — 25,1 miljonit. 1958. aastal ulatusid tulud juba 30 miljoni rublani.

Millega seda kõike seletada?

Kui vastata sellele küsimusele võimalikult lühidalt, tuleks öelda: partei poliitika elluviimisega. Endastmõistetavalt on selle poliitika elluviijaks eelkõige parteiorganisatsioonid, kommunistid, kes mobiliseerivad töörahva laiu hulki.

Rajooni parteiorganisatsioon mõistis, et kaadri õige valik ja paigutamine on kiire arengu peamiseks tagatiseks. Kolhooside esimeesteks hakati suunama tublisid inimesi, kelle hulgast enamiku moodustasid kommunistid. «Koidu» kolhoosi peeti siis, kui tema etteotsa asus partei rajoonikomitee osakonnajuhataja Arnold Rohtla, keskpäraseks majandiks. Praegu on see ühismajand tuntud kogu vabariigis. «Bolševiku» kolhoosi asus juhtima samuti partei rajoonikomitee osakonnajuhataja Karl Kukk. Ühismajandi sissetulekud suurenesid K. Kuke esimeheks oleku ajal kolmekordseks. «Uue Tee» kolhoosi esimeheks valiti partei rajoonikomitee sekretär Aleksander Vaher, kelle juhtimisel kollektiiv sai paari aastaga jagu mahajäämusest. Johannes Varese nimelise ühismajandi esimeheks läks «kolmekümnetuhande-

lane» kommunist Heinrich Malk. 1958. aastal lõpetas see majand rajoonis esimesena sügisesed koristustööd.

«Kevade» kolhoos oli paljude näitajate poolest rajoonis keskpäraste ühismajandite kirjas, kuid piima tootmine oli seal käest ära. Küll arutati olukorda kolhoosi juhatuse koosolekul, küll töötas ja lubas endine esimees Johannes Lohu, et küllap rakendame abinõusid, kuid asi ei nihkunud paigast. 1958. aasta algul suunati «Kevade» kolhoosi uus esimees, agronoomilise haridusega kommunist Heino Varkel. Praegu on «Kevade» kolhoos piima tootmisel rajooni parimate hulgas. Mis juhtus? Missugust «nõiavitsa» kasutati? Kui haljasrukki loomadele etteandmist, õige karjatamisrežiimi sisseseadmist ja söödakapsa kasvatamist «nõiavitsaks» nimetada, siis — jah, sellist kasutati. Ühe suvega piima tootmisel kord majja seada, see näitab kujukalt, mida hea tahte ja väsimatu tööga suudetakse.

EKP Viljandi Rajoonikomitee on õigesti talitanud, suunates viimasel ajal kolhooside esimeesteks just neid kommuniste, kes on omandanud põllumajandusliku erihariduse. 1958. aastal asusid kommunistid-agronoomid kollektiivide etteotsa peale «Kevade» kolhoosi veel «Koidula» kolhoosis (Kaarel Mäeorg) ja Kalinini-nimelises kolhoosis (Elmar Kase). Praegu juhivad kommunistid tootmistegevust üheksateistkümnes ühismajandis. Paljudes kolhoosides («Võidu», «Koidu», «Sõpruse», «Bolševiku», «Uue Tee», «Sirbi ja Vasara» ning «Terase» kolhoosis) töötavad kommunistid põllundusbrigaadide brigadiridena.

Eesrindlike kolhoosiesimeeste tööd on mitmel korral analüüsitud. Peab rõhutama, et nendel on rida ühiseid jooni, mis on suurel määral aidanud mobiliseerida kolhoosnikuid aktiivsemale osavõtule ühistööst.

Millest ja kuidas alustasid oma tööd kolhooside esimehed — kommunistid, keda partei suunas maale ja kes lühikese ajaga (mõne aasta jooksul) suutsid ühismajandites esile kutsuda pöörde paremusele? Millised on Arnold Rohtla, Karl Kuke, Aleksander Vahtra jt. esimeeste eduka töö «saladused»?

Esiteks — nad õppisid lühikese aja jooksul tundma kollektiivi iga liiget, külastades sel eesmärgil kolhoosnikuid nende kodudes. Nähti ja kuuldi, kuidas elatakse, mida mõeldakse ja räägitakse, missugused on rõõmud ja mured. Esimees ei jäänud kolhoosnikute rõõmude ja murede suhtes ükskõikseks, vaid püüdis neist osa võtta.

Rajooni parimaid kombainereid J. Väijaots «Lembitu» kolhoosis töötamas.

Teiseks — kollektiiv tömmati kaasa kõigi oluliste küsimuste otsustamisele ja lahendamisele.

Kolmandaks — hakati kindla kava järgi kolhoosnikuid abistama nende isikliku elu korraldamisel. Organiseeriti korterite remontimist, seati sisse piimaveo, veskil ja linnas käimise kord. Korraldati küttega varustamine jne.

Neljandaks — avansseeriti.

Viiendaks — esimees koondas enda ümber teotahtelise aktiivi, kes aitas tal kõiki küsimusi lahendada.

Kuuendaks — esimees ise muutus ühismajandis esimeheks agitaatoriks ja propagandistiks. Pani ka ise käed tegelelikule tööle külge, kui seda oli vaja. Oli kõikidele eeskujuks töös, koduses elus, käitumises ja tõekspidamistes.

Seitsmendaks — rääkis ise tõde ja nõudis ka teistelt alati ja kõikjal tõe rääkimist. Mida kord lubati, seda tingimata tehti.

Need tegurid kõik kokku ja neile lisaks riigilt üha suurenev abi oli see, mis viis inimesed võitlusse põllumajanduse uue tõusu eest.

Kahjuks on olnud kaadri valikul ka viltuminekuid. «Kolmekümnetuhandelastena» läksid küll kolhoosidesse kommunistid Ernst Ellermäe ja Adolf Kanepi, kuid pöördusid sealt pärast paari aastat tagasi. Nad ei õigustanud parteiorganisatsiooni ega kolhoosikollektiivi usaldust. Leida Kärmase edutamine «Rahu Eest» ühismajandi esimeheks oli läbimõtlematu samm, kuna oma väheste teadmiste tõttu ta lihtsalt ei tulnud toime usaldatud ülesannete täitmisega. 1958. a. varakevadel võttis selles majandis «ohjad» enda kätte Herman Jagor ja «kammitsad» kõrvaldati.

Mõni aasta tagasi olid partei-algorganisatsioonid ainult üksikutes kolhoosides. Nüüd töötavad kommunistid juba kõikides ühismajandites. Partei-algorganisatsiooni või partei liikmekandidaatide gruppi pole vaid veel ühes kolhoosis — «Linda» kolhoosis. Parteiorganisatsiooni read on kolhoosnikute arvel aastast aastasse kasvanud. Kui 1956. aastal astusid parteisse 16 kolhoositöö eesrindlast ja 1957. aastal 26, siis 1958. aasta üheteistkümmne kuu jooksul võeti partei liikmekandidaatideks 25 kolhoosnikut. Rajooni parimad lüpsjad-karjatalitajad — sotsialistliku töö kangelane Pelageja Järvekülge «Koidu» kolhoosist, Anna Änilane «Võidu» kolhoosist, Ida Kohv «Moori» kolhoosist ja Maimu Voll «Uue Tee» kolhoosist — on kommunistid, eesrindlik loomakasva-

tusfarmi juhataja Erika Ilmjärv «Sirbi ja Vasara» kolhoosist on samuti kommunist.

«Koidu» kolhoosi partei-algorganisatsioon kasvas 1957. aasta jooksul viie ja 1958. aastal kolme uue liikme võrra. «Edasi» ühismajandis võeti 1957. aastal partei ridadesse kuus inimest. «Uue Tee» kolhoosi parteiorganisatsioon suurenes nelja liikme võrra. Viie kolhoosi partei-algorganisatsioon on nüüd igaühes kümme ja rohkem kommunisti. «Koidu» kolhoosi parteiorganisatsioonis näiteks on 15 liiget, «Sõpruses» 12 liiget.

Partei liikmete arvu suurenemine tõendab parteiorganisatsioonide mõju ja autoriteedi kasvu. Parteiorganisatsioonid etendavad nii tootmistegevuses kui ka igal teisel elualal üha suuremat osa. Partei-algorganisatsioonide koosolekute päevakorras võib leida ikka sagedamini selliseid punkte, nagu: «Noorsoo kommunistliku kasvatamise ülesanded», «Kuidas kõiki kolhoosnikuid aktiivsele ühiskondlik-poliitilisele tegevusele kaasa tõmmata», «Kodukolhoosi tootmistegevuse arendamise perspektiivplaan ja partei-algorganisatsiooni ülesanded selle elluviimisel», «Missuguseid reserve leidub veel loomakasvatussaaduste toodangu suurendamiseks» jt. Peab märkima, et varem tegelesid partei-algorganisatsioonid peamiselt põllumajanduslike tööde käigu arutamise ja harva süvenesid põhilistesse küsimustesse. Nüüd seda enam väita ei saa. Perspektiivsete probleemide julge ülestõstmine ja lahendamine on muutunud heaksvaks. Oma osa selleks on andnud partei-algorganisatsioonide sekretäride seminarid, mida partei rajoonikomitee korraldab nii rajoonikeskuses kui ka kohapeal kolhoosides. Seminaridel õpetatakse algorganisatsioonide sekretäre ökonomika- ja teistes küsimustes ning organiseeritakse paremate kogemuste edasiandmist.

Partei-algorganisatsioonid kavandasid ühismajandites kolm aastat tagasi õige suuna: pearõhk söödabaasile! Loomakasvatussaaduste toodangu suurenemine, mille kohta eespool on toodud näiteid, baseerub Viljandi rajooni tingimustes 90% ulatuses söötmistingimuste paranemisel. Kui näiteks 1956. aastal varuti kolhoosides heina 9396 tonni, siis 1958. aastal ületas see kogus 14 000 tonni. Silo valmistati 1958. aastal kolm korda rohkem kui 1956. aastal ja kaks korda rohkem kui 1957. aastal. Kultuurkarjamaade pindala suurenes 1958. aastaks 1956. aastaga võrreldes ligi viiekordseks. Pole siis ka ime, kui piimatoodang 100 ha põllu-

majandusliku maa kohta tõusis 1956. aasta 176,6 tsentnerilt 1957. aastal 210,6 tsentnerile ja 1958. aastal veel mitmekümne tsentneri võrra.

Ent üks on kindel: parteiorganisatsioonide ja kommunistide poolt ulatusliku organiseerimis- ja kasvatustöö tegemise poleks seda saavutatud. Kommunistid — kolhooside esimehed, brigadirid, juhataste liikmed ja tööeesrindlased — olid need, kes omal ajal puhastasid esimesed hektarid karjamaad võsast, panid maasse uusi dreneažtorusid, korraldasid loomade ööpäevase karjatamise, töötasid välja materiaalse huvitatuse printsiibi ajakohase rakendamise abinõud. Nendelt tuli algatus. Nendel jätkus oskust ja järjekindlust kaasa tõmmata teisi, mobiliseerida esiteks aktiiv ning siis kogu kollektiiv võitlusse uue eest.

Ja uus võitis. Võitis seaduspäraselt.

Aleksander Siibak töötab aastaid «Esimese Mai» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretärina. Ta on aastates mees, pea üleni hall ja tervis vilets. Kevadkülvi ajal sõitsin sellesse kolhoosi mitmel korral hästi vara. Alati tuli mulle põldudevahelisel teel esimesena vastu tema.

«Oled sa iga päev nii vara väljas?» küsisin.

«Aga kuidas teisiti,» vastas tema. «Olen ju sekretär. Inimesed on meil harjunud, et kuidas esimees ja sekretär ees, nii nemad järel.»

«Sirbi ja Vasara» ühismajandi esimees kommunist Kristjan Peek näis olevat juba mitu ööd magamata. Pärin, et mis või kuidas. Tema vastu:

«Uue sigala tahame ekspluatatsiooni anda. Töö käib seal päeval ja ööl. Ehitusmehed ei saa hingegi tõmmata.»

«No aga sina oled ju esimees, mitte ehitusbrigaadi liige?»

«Seda'nd küll, kuid eks seal ole meil praegu see kõige raskem lõik. Minu kui esimehe kohus on just seal olla!»

Akadeemik Viljamsi nimelise kolhoosi esimees Vello Võido helistas:

«Pangast ei saanud täna millegipärast raha. Palun, abistage meid! Kontrollige ja korraldage, kui vähegi võimalik, et meile raha siiski antaks.»

«Kui täna ei saanud, saate homme. Mis üks päev ikka loeb?» katsun teda trööstida.

«Oi,» kohkub esimees, «homseks ei või küll jätta. Me lubasime rahvale, et maksame täna avanssi.»

Muidugi said kolhoosnikud sel päeval oma raha.

Need mõned episoodid näitavad, kuidas kommunistid suh-

tuvad oma tööülesannetesse ja antud lubadustesse, kui kõrgelt nad hindavad isikliku eeskuju osatähtsust. Ehk aitavad need pildikesed mõista, kust ja missugustest allikatest on pärit see jõud, mis suudab hulki kaasa tõmmata ning nendes teotahet ja töövaimustust äratada.

Praegu seisavad parteiorganisatsioonid ja kommunistid kõikjal NLKP erakorralise, XXI kongressi auks toimuva sotsialistliku võistluse eesotsas. Nemad organiseerisid selle võistluse ja muutsid ta üldrahvalikuks, nemad juhivad ja innustavad. Seda teevad nad isikliku eeskuju ja selgitava sõnaga.

Kui partei rajoonikomitee bürool arutati «Võidu» kolhoosi lüpsja-karjatalitaja Anna Änilase parteisse vastuvõtmise küsimust ja kui temalt küsiti, kuidas ta kavatseb partei XXI kongressi vastu võtta, vastas ta tööinimese otsekohesuse ja lihtsusega:

«Vähemalt 500 kilo piima lüpsan igalt lehmalt rohkem, kui aastaplaan ette näeb.»

Ja huvitav — järgmisel bürooistungil kinnitas «Valguse» kolhoosi lüpsja-karjatalitaja Linda Malm sedasama:

«No vähemalt 500 kilo ikka üle aastaplaani.»

Sellised on kommunistid. Oma sõnu nad tuulde ei pillu.

UUED ARENGUPERSPEKTIIVID

NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsust kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest tervitati suure vaimustusega. Mäletan, missuguse õhinaga loeti ajalehti ja arutati otsust. Miitingutel ja koosolekutel, rääkimata juba partei-algorganisatsioonidest — kõikjal kiideti põllumajanduse edasiarendamiseks kavandatud partei abinõud heaks.

«Suur tänu Nõukogude valitsusele ja kommunistlikule parteile kõige hea eest,» ütles «Võidu» kolhoosi esimees kommunist Heino Toomistu veebruaripleenumile järgnenud partei-algorganisatsiooni koosolekul. «Meie põllumajanduse pidev ja hoogne edasiareng on nüüd veelgi rohkem kindlustatud.»

«Tehnika kasutamine suureneb — toodang suureneb,» hindas olukorda Johannes Varese nimelise ühismajandi esimees kommunist Heinrich Malk.

«Tööviljakus tõuseb ja omahind alaneb,» oli Akadeemik

Viljamsi nimelise kolhoosi esimehe kommunist Vello Võido arvamine.

NLKP Keskkomitee veebruaripleenumil kolhoosikorra edasiarendamise ja masina-traktorijaamade reorganiseerimise alal väljatöötatud abinõud olid õigeaegsed ja vajalikud. Elu ise hakkas nõudma muutuste tegemist kolhooside tootmistehnilise teenindamise vormides, sest tänu partei ja valitsuse pidevale hoolitsusele ja üldrahvalikule võitlusele partei poolt kavandatud põllumajanduse järsu tõusu programmi elluviimise eest, on meie tänased ühismajandid midagi muud, kui nad olid mõni aeg tagasi.

Käesoleval ajal on enamik kolhoose suured ja majanduslikult tugevad majandid, tehniliselt paremini varustatud kui varem. Kolhoosides on kasvanud arvukas kvalifitseeritud kaader, kes suudab oskuslikult kasutada tehnika ning teaduse saavutusi. Partei poolt kolhoosimajanduse arendamiseks tarvituselevõetud abinõude tulemusena suurenesid tunduvalt kolhooside sissetulekud ning tõusis kolhoosnike materiaalne heaolu. Nüüd on ühismajandid suutelised paigutama tootmisse suuri kapitaal mahutusi, muretsema tehnikat ning tagama selle õige kasutamise.

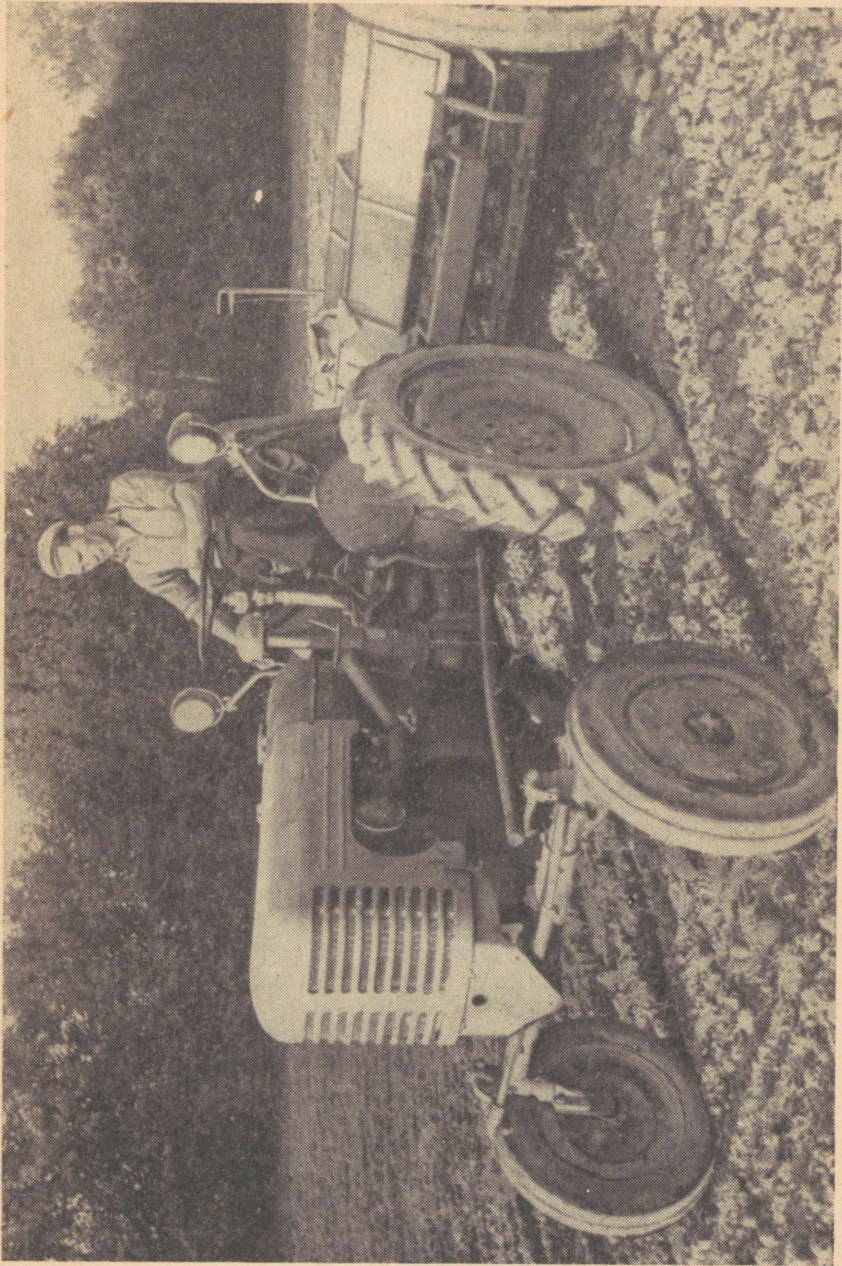
Partei arvestas seda.

Algul juhatuste koosolekutel, siis üldkoosolekutel kaaluti arukalt ja igakülgset, millal tehnikat osta, mida osta ja missuguse aja jooksul ostetu eest tasuda. See, et üldse võidi küsimust nii asetada: millal, mida ja kuidas osta, kõneles kolhoosnikele järjekordselt selget keelt kommunistliku partei ja nõukogude võimu suurest hoolitsusest ja tähelepanust. Palju tänusõnu öeldi neil aruteludel parteile ja valitsusele, õigeid ja häid sõnu.

Esimesena avaldas soovi osta traktoreid, haakeriistu ja teraviljakombaini «Bolševiku» kolhoos. Temale järgnesid «Valguse», «Uue Tee», Kalinini-nimelise jt. majandite kollektiivid. Kolhoosidest saabunud avaldused vaadati läbi rajooni täitevkomitees. Traktorite ja muu tehnika seisukorra kontrollimiseks, hindamiseks ja üleandmiseks moodustati komisjon, kelle tööd juhtis rajooni täitevkomitee esimees Karl Latserus või üks tema asetäitjatest.

Esialgu ostsid kolhoosid üle 197 mitmesuguse masina ja põllutööriista: 72 traktorit, 7 teraviljakombaini jm. Traktoritest nõuti kõige rohkem ДТ-54. Neid osteti arvult 31. Traktoreid «Belaruss» osteti 15.

Olin parajasti «Edasi» kolhoosis, kui seal ostetud tehni-

Rukkikülv «Uue Tee» kolhoosis. Külvab traktorist Heinhard Raudvee.

kat üle anti. Taadid, kogenud põlluharijad, käisid uhkelt ümber traktorite ning takseerisid neid hoolikalt eest ja tagant, nagu näeksid esmakordselt.

«Näe, siin on roosteplekk. Juhan, too õli ja lappi, nühome mäha,» ilmutati kohe esimesel päeval tõelist peremeheetunnet.

Kui traktorid sõitsid kuuri alla, patsutasid taadid radiaatoreile:

«Noh, raudsed ruunakesed, nüüd läheb tööks lahti!»

Meie ühismajandeis on olnud igasuguseid pidupäevi. Traktorite üleandmise päev kujunes ka omamoodi pidupäevaks. Igaüks tundis, et abinõud, mis partei ja valitsus on välja töötanud kolhoosikorra edasiarendamiseks ja masinatraktori jaamade reorganiseerimiseks, avavad veelgi suuremaid võimalusi põllumajandusliku tootmise alal leiduvate reservide ärakasutamiseks. Sellepärast kirjutati paljude kolhooside üldkoosolekute otsustesse, kui arutati oma tehnika kasutamise küsimust, järgmine punkt: «Meie kolhoosis on nüüd soodsad tingimused maa ja tehnika paremaks kasutamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja töökulu vähendamiseks põllumajandussaaduste tootmisel. Meil on olemas kõik vajalik põllunduse ja loomakasvatuse kogu- ja kaubatoodangu veelgi kiiremaks kasvuks.»

Nii arvasid Holstre ja Uusna, Kõpu ja Saarepeedi, Pärsti ja Paistu kolhoosnikud, kui nad seisid 1958. aasta kevade künnisel. Suvi ja sügis tõestasid nende sõnade õigsust.

OMA TEHNIKA

Puiatu parki ümbritsevad Kalinini-nimelise kolhoosi põlluavarused. Nendel võis korraga töötamas näha kuni seitset traktorit — kõik kolhoosi omad. Endisest Raudna masinatraktori jaamast osteti kaks traktorit ДТ-54, üks ДТ-14, КД-35 ja «Belaruss». Kaks traktorit XT3-7 oli varem olemas. Kombaine osteti kaks — C-4 ja ПК-2. Peale selle rikastus majandi masinapark rehepeksumasina, linamasina ja seemnepuhastusmasinaga.

Masinapargi tööd juhib kolhoosi agronoom Linda Saarepera, kooskõlastades traktorite tööle suunamise küsimused eelnevalt põllundusbrigaadide brigadiridega. Tehnilistes küsimustes abistab teda mehaanik Endel Lepik. Algul vaieldi, et kas agronoomi on õige rakendada masinapargi

juhtimisele. See kiskuvad teda põldudel eemale ja takistavad tal hästi täitmast oma ülesandeid agronoomina. Kalinini-nimelise kolhoosi kogemused tõestavad, et nendel arvamistel puudus alus. Enamik põllutöid on majandis mehhaniseeritud. Tähendab, organiseerides masinapargi tööd, organiseerib agronoom ühtlasi kogu tööd. On agronoom masinate juures, on ta seal, kus peabki olema — põldudel.

Kalinini-nimelises ühismajandis künti 1958. aastal traktoritega 1717 hektarit (pehmekünni ümberarvestatult). Seda pole olemasoleva masinapargi kohta palju, kuid ei tohi unustada, et sellest ajast peale, kui traktorite varustamise mure kütuse, määrdeõli ja tagavaraosadega ning nende korrashoidmine langes kolhoosi õlgadele, kasutatakse mehhanisme plaanikindlamalt, kokkuhoidlikumalt. Kaalutakse põhjalikult, kas on otstarbekohane üht või teist tööd traktoriga teha ja kui teha, siis missuguse traktoriga, et oleks ökonoomsem.

Traktori keskmine töönorm päevas oli Kalinini-nimelises kolhoosis 0,5 pehmekünni-hektarit suurem kui näiteks «Lembitu» ühismajandis. (Võrdluste tegemiseks on mõlema majandi traktoripark ümber arvestatud 15-hobujõulisteks traktoriteks.) Kui mitte täielikult, siis vähemalt osaliselt, on see vahe seletatav sellega, et esimeses töötati kolhoosi oma traktoritega, teises remondi-tehnikajaama masinatega. Ka traktori keskmine väljatootlus 1958. aasta algusest kuni 1. novembrini oli Kalinini-nimelises ühismajandis 60 ha võrra suurem. Seda jällegi iga 15-hobujõulise tingtraktori kohta.

«Esimese Mai» kolhoosis töötasid suveperioodil, nagu «Lembituski», Viljandi remondi-tehnikajaama traktorid. Iga 15-hobujõulise tingtraktori arvele kirjutati siin 90 pehmekünni-hektarit vähem kui Kalinini-nimelises ühismajandis. Kaheksateistkümnes kolhoosis töötasid traktorid Kalinini-nimelise kolhoosi traktoritest pehmekünni-hektareid vähem välja.

Kalinini-nimelise ühismajandi esimeheks on endine Raudna masina-traktori jaama direktor Elmar Kase. Tema peaks küll oskama võrrelda, kas on praegu parem. Küsimegi temalt.

Sm. Kase vastab lühidalt:

«Traktorite kasutamine on endisega võrreldes intensiivsem.»

Sügisperioodil, kui korraga oli käsil hulk töid: vilja koris-

tamine ja masindamine, vilja kuivatamine ja salvestamine, seemneheina peks, kartulivõtmine ja varumine, linade leost võtmine ja laotamine, sügiskünd, agronoomi enam igale poole ei jätkunud. Ta lihtsalt ei jõudnud. Päev kadus enne käest ära, kui ta sai käia kõigis neljas brigaadis. Traktorite töö suunamine selle tõttu kannatas. Tuli ette selliseid tühi- sõite, milliseid oleks saanud ära jätta. Kuidas seda järgmistel aastatel vältida, selle üle mõeldakse.

Halb on see, et majandis pole oma mehaanikatöökoda. Samuti puuduvad kuurid ja varjualused traktorite ning kombainide paigutamiseks. Nende ehitamine on planeeritud eelseisvaks talveks.

Eespooltoodust pole õige järeldada, nagu oleks kõigis nendes kolhoosides, kus töötasid remondi-tehnikajaama traktorid, viimaste kasutamine liiga tagasihoidlik ja tööjõudlus madal. Remondi-tehnikajaama traktoristidest kündsid mitmed niisama palju pehmekünni-hektareid välja kui Kalinini-nimelise kolhoosi traktoristid. Samal ajal on rajoonis kolhoose, kus traktorite tööjõudlus on veelgi suurem kui Kalinini-nimelise ühismajandi näitajad. «Bolševiku» kolhoosis näiteks künti iga 15-hobujõulise traktoriga 66 pehmekünni-hektarit ja «Valguses» 78 pehmekünni-hektarit rohkem kui Kalinini-nimelises kolhoosis. Kõige paremaid tulemusi saavutati iga tingtraktori kohta «Majaka» ühismajandis: viis korda rohkem pehmekünni-hektareid kui näiteks Sinialliku kolhoosis.

Sinialliku kolhoosis kasutati tehnikat üldiselt läbimõtle matult. ДТ-54 vedas järelveetavat kombaini, «Belaruss» peksis vilja. Ilusate ilmadega neil tööd oli. Aga kui sadas või kui hommikuti kaste oli kauem maas, siis traktorid seisis. Miks neid kohe ei suunatud teisele tööle, näiteks sügiskünnile?

«Ühisjõu» kolhoosis aga ei kontrollitud ostetud kombaini töökorrasolekut õigel ajal. Eks siis juhtuski nii, et kombainer Jaan Torisel ja tema abil Jaan Parvel tuli lõikuspäevi kasutada remontimiseks. Kalli hinnaga omandatud kogemusi edaspidi kasutades võib eeldada, et järgmistel aastatel midagi taolist enam ei juhtu.

Peab tunnistama, et riiklikes majandis kasutatakse tehnikat üldiselt efektiivsemalt kui kolhoosides. 1. novembriks 1958 kirjutati rajooni sovhoosides iga tingtraktori kohta 80 ha töid rohkem kui kolhoosides. Reas kolhoosides on traktorite vähene tööjõudlus tingitud saamatusest omanda-

tud tehnika kasutamisel. Neis majandeis unustati, et traktorite ja muu tehnika ülevõtmine tingib ka organisatsioonilisi ettevalmistusi.

«Kevade» kolhoosis otsustati traktorite töölesuunamine jätta esimehe sm. Varkeli hooleks. Esimees tuligi selle tööga toime, kui traktorid olid korras. Aga siis, kui masinad hakkasid vajama remonti, selgus, et esimehest igale poole siiski ei jätku. Esimeest vajati farmidesse ja põldudele, kutsuti linna. Remondi organiseerimine lükkus edasi päev, kaks, kolm... Aga seda teame kõik, mis tähendab kibekiirel ajal kaotada päev või kaks. Elu näitas, et organisatsiooniline külg tehnika kasutamisel oli halvasti läbi mõeldud ja ette valmistatud. See maksis end kätte. Traktorite päevaseks töötlemuseks kujunes selles ühismajandis keskmiselt 1,7 pehmekünni-hektarit. Ilmselt vähe!

Akadeemik Viljamsi nimelisest kolhoosist hakkas sügise poole saabuma signaale, et traktoreid on vaja veel juurde osta. Senistest ei piisavat. Viga aga peitus tegelikult selles, et masinapargi võimsust ei kasutatud korralikult. Päevas 1,5 pehmekünni-hektarit iga tingtraktori kohta — see juba ise näitab, et palju võimalusi töö paremaks organiseerimiseks jäeti tähele panemata. 160 pehmekünni-hektarit 15-hobujõulise masina kohta selles kolhoosis on 100 ha võrra vähem naabri — «Sirbi ja Vasara» kolhoosi traktoristide tulemusest. Looduslikud tingimused on seejuures võrdsed.

Viljandi remondi-tehnikajaam ei suutnud kindlustada traktorite õigeaegset varustamist tagavaraosadega. Selle tõttu seisid traktorid kauemat aega «Kevade», «Kajaka» ja Akadeemik Viljamsi nimelises kolhoosis. Agaramad majandusjuhid ei jätnud ka osade puudumisel tööd seisma. Kalinini-nimelises ühismajandis kasutati viljamasindamisel Tšehhoslovakkia Rahvavabariigis valmistatud agregati. Mõned kiilrihmad katkesid. Jätkata ei saadud. Uusi polnud kuskilt võtta. Mida teha? Kolhoosi esimees ja meistrimehed leidsid väljapääsu: kiilrihma ratastele keevitati täiendavalt metalli ning originaalrihmad asendati kodumaistega. Viljavoovid ladudesse võisid jätkuda.

Kahjuks polnud taolist operatiivsust ja leidlikkust igas ühismajandis.

Tungiv vajadus on kolhoosides oma mehaanikatöökodade järele. Esimese aastaga suudeti enam-vähem rahuldavad remonditöökodad sisustada «Koidu», «Bolševiku», «Uue Tee»

ja mõnes teises majandis. Enamikus kolhoosides need puuduvad. Mida rutem see ülesanne lahendatakse, seda parem.

Esimesel aastal esinenud kasvuraskused ei kohutanud aga kedagi. Kõigil oli selge, et edu saavutamiseks tuleb õppida, omandada kogemusi.

Nende ühismajandite juhtivad töötajad, kus veel kasutati remondi-tehnikajaama traktoreid, külastasid kevadel ja suvel sageli kolhoose, kus oli oma masinapark. Vaadati ja uuriti, päriti ja vaieldi, käidi põldudel, arvestati — ja veenduti üha rohkem selles, et oma tehnikaga on igati kasulikum töötada. 1. oktoobriks tõusis ostetud traktorite arv juba 108-le. Samaks ajaks muretseti 25 teraviljakombaini, nendest järelveetavaid seitse ja uut tüüpi CK-3 — kaks. Viimaste omanikeks said Akadeemik Viljamsi nimeline ja «Kommunismi Teel» kolhoos.

Mõned kolhoosid ostsid tehnikat suures ulatuses. «Koidu» kolhoosis osteti näiteks 10 traktorit, «Võidus» kolm kombaini jne. «Bolševiku» kolhoosil oli varem kuus väikest traktorit, kevadel osteti neli traktorit juurde ja nüüd on kümnetraktoriline masinapark. Viis ja rohkem traktorit on olemas 18 kolhoosil.

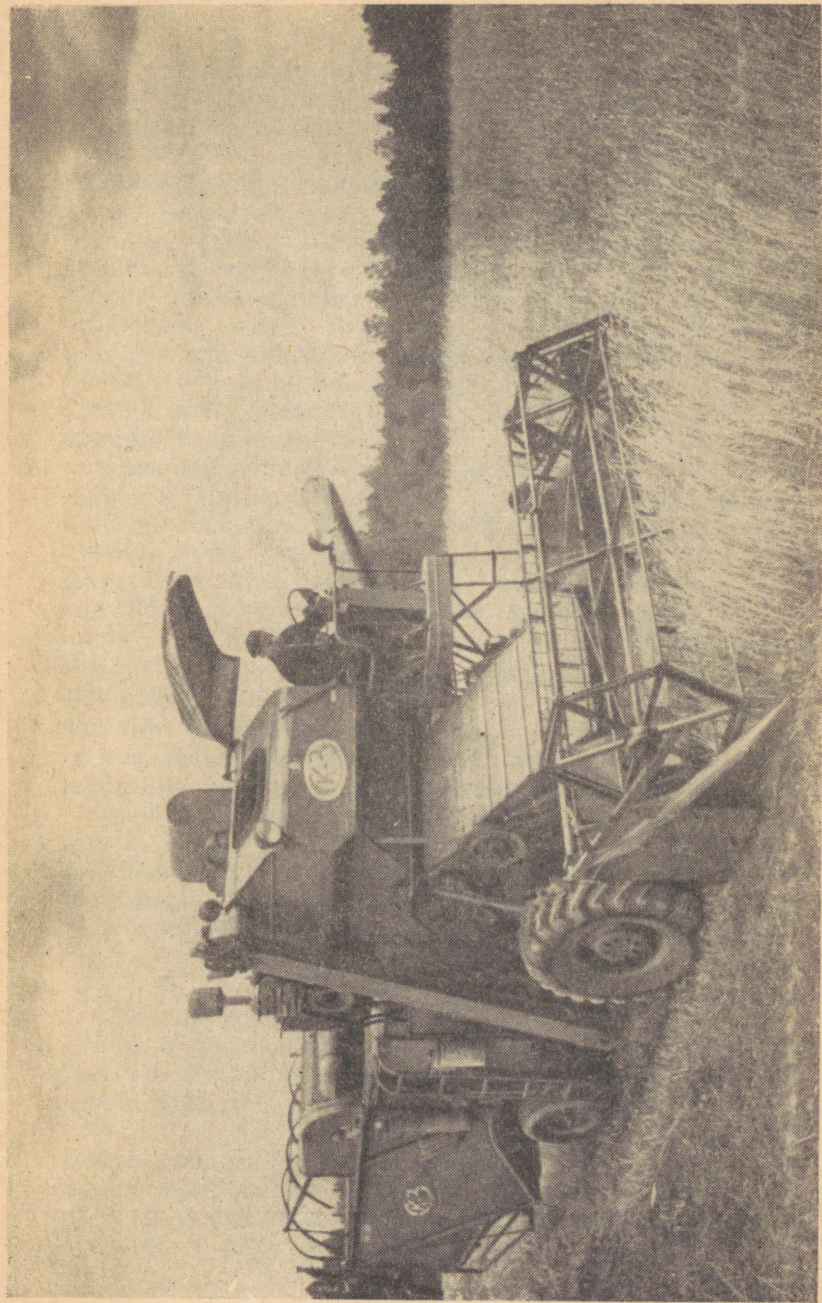
Ainult üks kolhoos («Lembitu») lõpetas 1958. põllumajandusaasta, ilma et ta oleks riigilt tehnikat üle võtnud.

Kokkuvõttes ei saa mainimata jätta, et tehnika üleminek kolhooside kätte tõstis eelmiste aastatega võrreldes kõikide põllumajanduslike tööde tempot ja kvaliteeti. Kujukaks näiteks selle kohta on tööde kulgemine Johannes Varese nimelises kolhoosis. Igal aastal oli seal tegemist, et teistega sammu pidada. 1958. aastal lõpetati kõik sügisesed tööd esimesena rajoonis. Ülesharitud uudismaal lokkas erakordselt vägev vili.

Edusammude põhjusi tuleb otsida juhtimise paranemises, töötasusüsteemi paremas korraldamises ja võib-olla muuski, kuid oma tehnika ütles siin väga otsustava sõna.

OMA MEHCHANISAATORITE KAADER

Masina-traktorijaamades oli neid tublisid mehi küllalt, kes seisid võrdselt nii traktorijaama kui kolhoosi huvide eest. Aga polnud puudus ka nendest, kes ajasid taga ainult hektareid, saagile mõtlemata.

Kombainer Endel Jüris uue kombainiga CK-3 «Kommunisti Teel» kolhoosi põldudel vilja koristamas.

Maaharimistöodel tuli tihti ütlemisi.

Nõuti: «Künna sügavamalt ja korralikumalt!»

Traktorist vastu: «Ei saa, tekib õli ülekulu.»

Halb oli, kui kütteaine kokkuhoid toimub saakide arvel. Seda aga juhtus.

NLKP Keskkomitee veebruaripleenum andis õige suuna — nii tehnika kui ka tehnika valdajad kolhoosidesse.

Algul võis arvata, et kuna räjoonis luuakse remondi-tehnikajaam, siis kõik mehhanisaatorid kipuvad sinna ja kolhoosides on kaadriga raskusi. Tegelikult see nii ei kujunenud.

Ühismajandid ostsid põhiliselt selle tehnika, mis seni kuulus neid teenindanud traktoribrigaadide koosseisu. Samal põhimõttel lahendati kaadri küsimus: töötasid kuni tehnika üleandmiseni kolhoosis masina-traktorijaama töötajana, jätka töid uutes tingimustes kolhoosikollektiivi liikmena.

Töötasu osas lepiti kokku selliselt, et traktorist või kombaineri teeniks ka uutes tingimustes enam-vähem niisama palju, kui ta teenis masina-traktorijaamas. Seega tuli iga väljatöötatud normipäeva kohta arvestada vähemalt 7 rubla. Et kolhoosides kehtestati taoline süsteem üksmeelselt, siis kaadri voolavust ja kolhooside valikut eriliselt ei esinenud.

Muidugi, hea tööga kuulsaks saanud traktoristi kutsuti mitmele poole. Näiteks on kommunist Heino Vollil mitu eriala. Kevadel istub ta traktorirooli taga, sügisel võib üle kolida kombainile. Talvel temast tragimat lukkseppa-remondimeest ei teatud. Naine töötas kolhoosis karjatalitajana. Endastmõistetavalt kutsuti Volli tööle mitmesse kolhoosi.

Kuna noorele tublile mehhanisaatorile kodukolhoosis vastuvõetavaid elukondlikke tingimusi ei loodud, kolis ta koos perega üle «Uue Tee» ühismajandisse ja töötab nüüd seal. Kevadel oli Heino Voll üks esimesi põllulemijaid.

Ühel vihmasel ja külmal maipäeval kohtasin teda Tallinna maantee ääres.

«Hoolimata ilmast platsis?» küsisin jutu hakatuseks.

«Kus sa teisiti,» kostis noormees vastu, «vaja oma ületulekut õigustada. Muidu arvavad, et tulin ehk töö eest pakku. Tööd ma pole kunagi kartnud, aga kodust ruumikitsikust, kus pead-jalad koos, küll.»

Kuigi vihma alla kallas, tiirutas Heino Voll uljalt avaral põllurinnakul. Tema poolt haritud põldudel koristati rikkalik saak: keskmiselt 18 ts suvinisu ja 16 ts kaera hektarilt.

Mehaanikutega oli rohkem tegemist. «Valguse», «Sirbi ja

Vasara», «Voidu» jt. kolhoosides asusid sellele tööle traktoribrigaadide brigadirid. «Bolševiku» mehed ei leppinud senise traktoribrigaadi brigadiriga ja otsisid uue mehaaniku väljastpoolt. «Uue Tee» kolhoosi esimees A. Vaher oskas ka mehaaniku kohale leida inimese, kes oli silma paistnud traktoribrigaadi brigadirina, ehkki jälle mitte nende kolhoosis.

Neljas ühismajandis esimesel aastal mehaanikuid ametisse ei määratud. Traktorite töö korraldamine lasus siin esimeestel. Kolmes kolhoosis tegelesid sellega agronoomid. Järgmiseks aastaks otsustati mehaanikud ametisse võtta peaaegu igas majandis. Masinapargi tehnilise korrashoiu huvides on see õige samm.

1958. aasta septembris organiseeriti rajooni kolhoosides ametiühingu rühmad. Viimaste koosseisust suurema osa moodustavad mehhanisaatorid.

See, et vili koristati ja kartul võeti eelmistest aastatest kiiremini, kõneleb kolhooside mehhanisaatorite tublist tööst. Mehhanisaatorite vilumuse ja kogemuste ning vastutustunde suurenemise tõttu esines vähem rikkeid.

See aga on halb, et mehhanisaatoritega tegeldi tööperioodil üldiselt vähe. Harva külastasid neid seltsimehed rajoonikeskusest, harva agitaatorid. Mõni traktorist ei saanud kuude kaupa kinno, teine töötas mitu nädalat ilma puhkepäevata. Tasu maksmisel esines viivitusi.

Kui seda seni võis veel vabandada üleminekuajast raskustega ja mitteõigeaegse orienteerumisega uutest tingimustes, siis edaspidi ei saa taolisi puudusi mingil tingimusel lubada. Et välja selgitada, missugused olid kolhooside mehhanisaatorite töös esinevad põhilised puudused ja raskused ning missugused on nende endi ettepanekud olukorra parandamiseks, organiseeriti rajooniajalehes vastav ringküsitus. Paljud traktoristid, kombainerid ja mehaanikud võtsid sulepea kätte ning kirjutasid. Kriitikat tehti töömehe tõsidusega ja ettepanekuid esitati arvukalt.

Punase joonena läbis ettepanekuid nõue: «Suurendada remondi-tehnikajaama abi tagavaraosade muretsemisel.»

Selle koha pealt pigistas king kõige rohkem.

Ringküsitluse materjal arutatakse läbi ühisel nõupidamisel, millest mehhanisaatorite kõrval võtavad osa partei rajoonikomitee, rajooni täitevkomitee, põllumajanduse inspeksiooni, remondi-tehnikajaama ja kolhooside juhatuste esindajad.

Viljandi rajoonis oli varem kaks masina-traktorijaama. Pärast NLKP Keskkomitee veebruaripleenumit Raudna masina-traktorijaam likvideeriti ja Viljandi masina-traktorijaama baasil organiseeriti samanimeline remondi-tehnikajaam. Viimase peamisteks ülesanneteks jäi:

- 1) tehnikat veel mitte muretsenud kolhooside teenindamine;
- 2) traktorite ja põllutööriistade remontimine;
- 3) kolhooside loomakasvatusfarmides töö mehhaniseerimine;
- 4) maaparandus- ja teiste spetsiaalsete tööde tegemine;
- 5) kolhooside ja teiste põllumajanduslike asutuste varustamine uue tehnika, tagavaraosade, kütteenainete, määrdeõlide ja muu vajalikuga;
- 6) mitmesuguste transporttööde tegemine;
- 7) kolhoosides ja teistes põllumajanduslikes ettevõtetes masina-traktoripargi õige kasutamise kontrollimine.

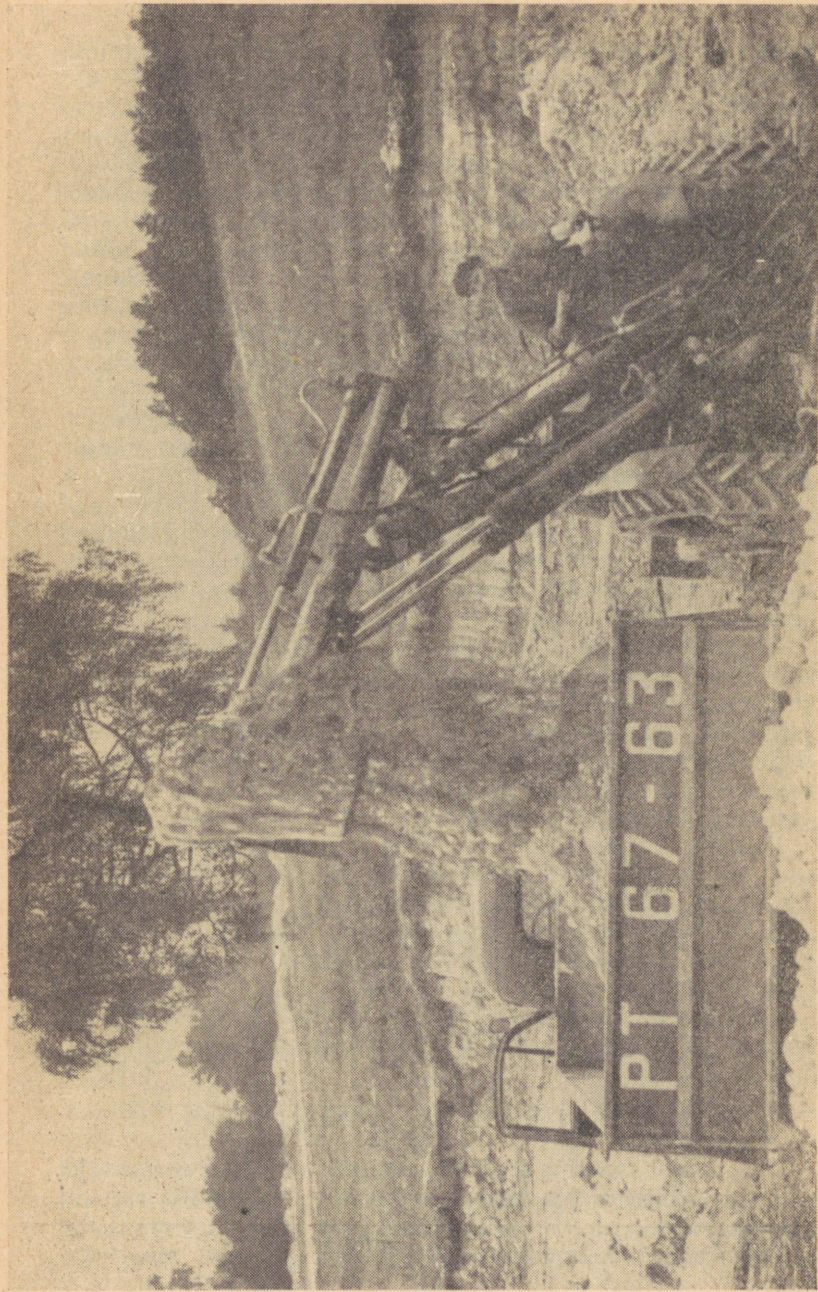
Viljandi remondi-tehnikajaam asus nimetatud ülesannete täitmisele suve keskpaiku. Varustussüsteem aga oli sügiseni reorganiseerimise järgus.

Remondi-tehnikajaama liikuvad töökojad aitasid kolhoosidel tehnikat korras hoida. Igale väljakutsele reageeriti kohalesõiduga. Palju kasu on liikuvast keevitusagregaadist. Selle suunamisega kohapeale hoiti kõige kibedamatel koristuspäevadel kokku arvukaid töötunde. Remondi-tehnikajaama statsionaarses töökojas valmistati masinatele ja mehhanismidele uusi detaile, tehti mitmesuguseid treimis- ja keevitustöid. Õigeaegselt valmistati statsionaarne töökoda ette sügis-talviseks remondiperioodiks.

Viljandi remondi-tehnikajaamal on kaks maaparandusbrigaadi, kelle käsutuses on võimas masinapark: seitse traktorit C-80, kolm traktorit ДТ-54, kaks traktorit ДТ-55, viis ekskavaatorit, peale selle buldooserid, skreeperid, kraaviadrad jm.

Maaparandusbrigaadid töötasid Akadeemik Viljamsi nimelises kolhoosis, «Kajaka», «Võidu», «Edasi» ja «Koidula» ühismajandis. Esimeses rajati drenaažkuivendussüsteem 66-hektarisel ja «Koidula» kolhoosis taastati vana kuivendussüsteem 25-hektarisel pindalal.

Nimetamisväärse töö tegi remondi-tehnikajaam kolhoosipõldude lupjamisel. Suve jooksul veeti rohkem kui 3400

Lubimergli, pealeaadimine Kannikmäe lademetest.

tonni lubimerglit «Bolševiku», «Sirbi ja Vasara», Kalinini-nimelise jt. ühismajandite põldudele. Sügiskuid kasutas üks maaparandusbrigaad tee ehitamiseks Õisu turbarappa. Seal toodavad kolhoosid ühistöö korras alusturvast.

Kevadel ja suvel oli remondi-tehnikajaamal küllalt tege-mist nende majandite teenindamisega, kus polnud veel teh-nikat ostetud. Kuid mida sügise poole, seda väiksemaks jäi nende kolhooside arv. Novembrikuus teenindati veel ainult ühte ühismajandit, teised olid kõik muretsenud oma tehnika.

Kakskümmend masinat kuulub remondi-tehnikajaama autokolonni. Nendest on üheksa isekallutajat ja kolm tsis-ternautot. Isekallutajad töötavad koos maaparandusbrigaa-dide ekskavaatoritega, vedades põldudele lubimerglit ja tee-dele kruusa. Autokolonni masinatega veeti 3400 tonnist merglist ligi 3000 tonni. Osa autosid vedas mitme nädala jooksul Sangaste tellisetehasest dreanažtorusid.

Remondi-tehnikajaama kaudu on kolhoosid hakanud saama täiendavalt uusi masinaid. Esimeste hulgas rahuldati «Sädeme», «Kommunismi Teel» ja «Rahu Eest» ühis-majandi tellimus lintraktoritele ДТ-54. Aegsasti vormistati tellimised 1959. aastaks.

Sügisel alustati ulatuslikke töid remondi-tehnikajaama naftabaasi ja ladude laiendamiseks.

Remondi-tehnikajaama juhib endise Viljandi masina-traktoriijaama direktor August Litter, peainsenerina töötab Eesti Põllumajanduse Akadeemia lõpetanu Meeme Karolin. Kaader komplekteeriti eriliste raskusteta endiste masina-traktoriijaamade töötajatest.

Esimese tööaasta (s. o. pooliku tööaasta) kohta hinnangut andes võib öelda, et remondi-tehnikajaama kollektiiv näitas end heast küljest. Ülesannetega tuldi toime, välja arvatud tagavaraosadega varustamise korraldamine ja kolhoosides masina-traktoripargi kasutamise kontrollimine, mida tehti pealiskaudselt ja lünklikult.

Talvekuudel töötatakse seni omandatud kogemused läbi, tehakse järeldused ja edaspidi välditakse tehtud vigu.

PÕLLUMAJANDUSE INSPEKTSIOON

Üheaegselt masina-traktoriijaamade reorganiseerimisega ja remondi-tehnikajaama loomisega moodustati rajooni täitevkomitee juurde põllumajanduse inspeksioon, kelle põhifunktsioonid kajastuvad NLKP Keskkomitee veebruari-

ja juunipleenumi otsustes. Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud põllumajanduse inspeksioonide põhimäärus konkretiseerib nende ülesandeid ja õigusi meie vabariigi tingimustes.

Viljandi rajooni põllumajanduse inspeksiooni juhatajaks kinnitati endise Viljandi masina-traktorijaama peaaagronoom Herman Rand. Inspeksiooni peaaagronoomiks edutati endise Raudna masina-traktorijaama peaaagronoom Juhan Parts, peazootehnikuks tuli endise Kadrina masina-traktorijaama peazootehnik Ülo Reinold. Teised töötajad leiti samuti endiste masina-traktorijaamade spetsialistide hulgast.

Inspeksioon alustas tööd vahetult enne kevadkülvi.

Tundub, et alustati õigest otsast — kolhoosidega tutvumisest. Ei sõidetud ringi turistidena, vaid tutvuti inimeste, tootmisnäitajate ja ökonoomikaga. Hästi tehti, et ei piirdutud ainult pilgu heitmisega tagasi ja olukorra analüüsimisega antud momendil. Vaatluse alla võeti ka tootmise planeerimine ja, nagu selgus, osutusidki 1958. aasta tootmisplaanid selleks põlluks, kus värske inspeksiooni-rahvas ajas esimesi vagusid. Kuigi kevad murdis juba sisse, plaanid korrigeeriti.

Avastati, et rajooni ulatuses ei jätku üheksal kolhoosil karjale suvist sööta, kokku 52 000 ts ulatuses. Eriti suured olid puudujäägid «Sädeme», «Terase» ja «Tähe» kolhoosis. Mitmes kolhoosis oli suvise haljaskonveieri küsimus koguliselt lahendatud, kuid ajaliselt tekkisid perioodilised sööda puudujäägid. Viies kolhoosis ei planeeritud söödakapsa kasvatamist, seitsmes ei kavatsetud maisi külvata.

Mida inspeksioon ette võttis?

Lüngad arutati koos kolhoositöötajatega läbi ja asuti neid ühiselt kevadkülvi käigus kõrvaldama. Selleks tuli inspeksiooni inimestel kogu aeg kohtadel olla, õpetada ja innustada, kontrollida ja nõuda. Võib liialdamata öelda, et 1958. aastal oli kevadiste ja hiljem ka teiste põllumajanduslike tööde juhtimine kindlamates kätes kui mitmel viimasel aastal. Selle tõestamiseks lubatagu esitada fakte: kartuli külvipind suurenes 16%, maisi külvipind kaks korda, söödakapsast külvati kolm korda rohkem kui eelmisel aastal, kultuurkarjamaid rajati 1958. aastal juurde 400 ha.

Kevadkülv teostati eelmiste aastatega võrreldes lühema ajaga, hooldustööd kulgesid edukamalt ja saagid koristati kiiremini. Muidugi etendas otsustavat osa oma tehnika,

nagu eespool juttu oli, kuid tööde juhtimist ei saa alahinnata. Inspeksiooni töötajad õpetasid kohapeal kolhooside juhtivat kaadrit töid paremini organiseerima. Selles minu arvates rajooni põllumajanduse inspeksiooni eduka töö saladus seisabki. Üksi ei suudeta midagi suurt korda saata. Vaja on ühtede teadmisi ja kogemusi edasi anda hulkadele.

Kogemuste propageerimisel ei võetud arvesse ainult neid tähelepanekuid ja teadmisi, mis olid inspeksiooni töötajatel, vaid osati näha häid töövõtteid ja -meetodeid põldudel ja farmides ning populariseeriti neid. Kasulike kogemuste üldistamiseks loodi rajooni tootmistehnika nõukogu. Sellesse kuuluvad kolhooside esimehed ja spetsialistid, sovhooside ja õppemajandite direktorid ja spetsialistid, inspeksiooni juhataja ja peaspetsialistid, rajooni partei- ja täitevkomitee juhtivad töötajad ning põllumajanduse eesrindlased. Nõukogu tegutseb, ehkki mitte kiiduväärse järjekindlusega.

«Uue Tee» kolhoosi noor lüpsja Maimu Voll sai 15. novembriks igalt tema grupi lehmalt üle 3270 kg piima, jättes võistluses seljataha paljud eelmiste aastate parimad. Tootmistehnika nõukogu liikmed käisid kohapeal eesrindlase tööga tutvumas. Kokkuvõtte oli lühike: eeskujulik hooldamine ja korralik sööt ühismajandi poolt pluss lüpsja enda kasvatatud lisa sööt. Maimu Voll teab, et lehm lüpsab suust ja kasvatas sellepärast 0,5 hektaril lisa söödaks kartuleid. Saak osutus rikkalikuks — 125 ts. Jätkub ette anda!

Maimu Volli kogemustest avaldati kirjutus rajooniaja- lehes ja kõneldi nõupidamistel.

«Tuleviku» kolhoos kerkis 1958. aastal esile kui tugev peekonikasvataja. Jällegi oldi rajooni tootmistehnika nõukogust platsis, et kogemusi uurida ja üldistada. Õpiti eesrindliku nuumikutetalitaja Linda Taimi tööst. L. Taim on saavutanud peekonite keskmiseks ööpäevaseks kaaluuiveks 700 grammi. Seda tagas suveperioodil sigade hoidmine koplites ja nende söödaratsiooni põhiosa rajamine haljas- söödale. Viimaseks kasutas Taim lutserni, andes seda ette nii tervelt kui ka peenendatult. Sügisel asendas talitaja lutserni linaseemne aganatega. Jõusööta saavad tema hool- dada olevad sead vastavalt vanusele 1—2 kg päevas.

Põllumajanduse inspeksiooni töötajate initsiatiivil levi- tatakse «Linda» kolhoosi lüpsja-karjatalitaja Linda Toome- oja töökogemusi. Erilise tähelepanuga uuriti tema lüpsi- tehnikat, mis erineb teiste lüpsjate omast — see on kiire ja tugevajõuline pigistuslüps. Enne ja pärast lüpsmist mas-

seerib L. Toomeoja lehmalt udarat. 4000 kg piima igalt lehmalt — seņ on L. Toomeoja aastase töö vili.

«Sirbi ja Vasara» ühismajandi lambatalitaja Ekaterina Savinen sai iga 100 ute kohta 150 talle ja andis üle suure villakoguse — 4,6 kg lamba kohta. Et rajoonis ei ole lambakasvatusega kaugeltki kõik korras, siis talitati inspektsioonis õigesti, propageerides laialdaselt E. Savineni töökogemusi.

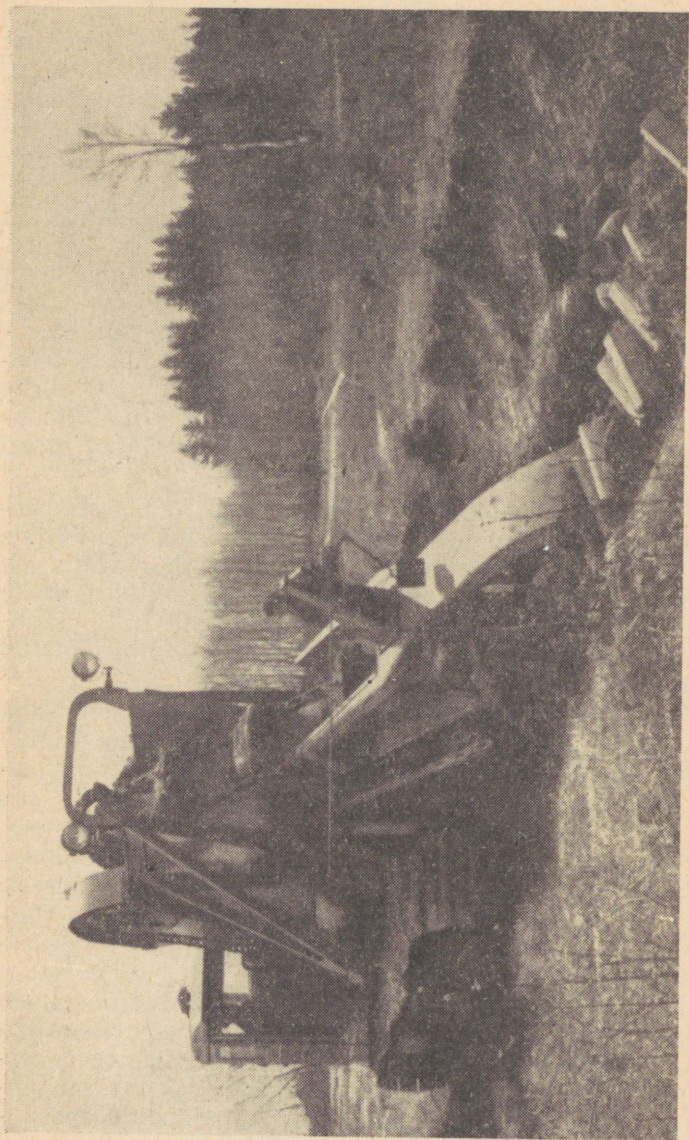
Viljandi rajooni kolhooside üheks nõrgemaks küljeks oli alusturba vähene tootmine ja selle veel vähesem kasutamine. Nüüd võib öelda, et sellest kroonilisest puudusest hakatakse üle saama. Põllumajanduse inspektsioonis ei jäetud enne rahule, kui saadi kolhoosidevahelisele turbatootmise ühingule jalad alla. Sinna astus esialgu 14 ühismajandit, nendest üks isegi naaberrajoonist. Alusturba ülestöötamist alustati Parika ja Ōisu rabas. Iga kolhoos eraldas 5000 rubla selleks, et valmistada nimetatud rabad ette turba mehhaniseeritud tootmiseks.

Inspektsiooni saavutuste kontosse tuleb kanda seemnekasvatuse küsimuse lahendamisele viivad üritused. «Koidu» kolhoosis viidi läbi seemnekasvatuse päev, millest võttis osa 80 põllumajanduse töötajat. Pearõhk oli mitmeaastaste põldheinte seemnete kasvatamisel ja uuskülvidel. Sordi-seemnete tootmise ja paljundamise osas on välja töötatud rajooni mastaabis seemnekasvatuse süsteem.

Rajooni põllumajanduse inspektsiooni moodustamisega pandi hoopis kindlam alus tõuaretustööle. Seda tööd juhib vahetult inspektsiooni tõuaretuse zootehnik Marie Suikkanen. Kui seni oli rajoonis tõufarme vaid 11 kolhoosis, siis nüüd on võimalused uute tõufarmide rajamiseks «Sõpruse», Johannes Varese nimelisse jt. kolhoosidesse. Tõsi, eeldused tõufarmide loomiseks olid seal varemgi (tõumaterjal ja loomade produktiivsus), ent küsimuse lahendamine venis. Praegu on peamine tähelepanu suunatud jõudlusekontrolli sisseseadmisele igas majandis.

Kuigi inspektsioon eksisteerib alles lühikest aega, on mõndagi tehtud veterinaarvõrgu, seemnekontrolli laboratooriumi, kolhooside ehitamise osakonna, kolhooside revisjonikomisjonide jt. lülide töö parandamiseks. Vahetult on juhtima asunud kolhoosides töötavaid põllumajanduse spetsialiste.

Rajooni 1958. a. põllumajandusnäitus oli ulatuslikum ja

Paljukopiline ekskavaator «Bolševiku» kolhoosis maaparandustöödel.

sisukam eelmistest näitustest. Suurelt osalt võib seda saavutust kirjutada inspeksiooni arvele.

Vahetevahel ilmnes rajooni inspeksiooni töös aga ka teatav pahe — takerdumine jooksvatesse pisiküsimustesse. See on ohtlik tendents ja võib põllumajanduse sõlmküsimuste lahendamiseks ellukutsutud organi viia endise põllumajanduse osakonna tasemele. Vähe suutis inspeksioon ära teha mehhanismide ratsionaalsema kasutamise osas ja remondi-tehnikajaama kiiremaks tööleasumiseks (eriti varustamise alal). Suhteliselt harva käidi sovhoosides.

Järgnevateks põllumajandusaastateks on inspeksioonil oma lahinguülesanne, mis seisab karjale püsiva ja ratsionaalse söödabaasi rajamises. 1959. aastaks tahetakse jõuda juba niikaugele, et rajooni igas majandis oleks 0,3—0,7 ha kultuurkarjamaad lüpsilehma kohta ja et kultuurkarjamaa hektari saagikus poleks väiksem 2000 söötühikust.

NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuse elulisus seisab selles, et ta kolhoosidele tehnika üleandmise küsimusele lisaks lahendas leidlikult rajoonides põllumajanduse juhtimise küsimuse. Kogu rajooni põllumajandust hõlmava keske organi järele oli praktiliselt suur vajadus. Nüüd on meil see organ olemas.

Partei- ja nõukogude organite osatähtsust põllumajandusalaste probleemidega tegelemisel inspeksiooni organiseerimine ei vähendanud. Vastupidi — partei- ja nõukogude organitest oleneb seegi, missugused tingimused inspeksioonile luuakse ja kui edukalt ta töötab. EKP Viljandi Rajoonikomitee ja rajooni põllumajanduse inspeksiooni vahel on pidev tihe side.

KUIDAS KOHALIKUD PARTEIORGANISATSIOONID ORGANISEERIVAD POLIITILIST SELGITUSTÖÖD JA SOTSIALISTLIKKU VÕISTLUST

Vaevält olid ajalehed NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsusega kohtadele jõudnud, kui juba kinnitati Sultsi raamatukogu lugemistoa seinale loosungit: «Viime kiiresti ja edukalt ellu NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsuse!». Kõpus ilmus plakat «NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsus avab meie sotsialistliku põllumajanduse ette uued suurejoonelised arenguperspektiivid!».

Operatiivne reageerimine poliitilistele päevasündmustele on osale meie partei-algorganisatsioonidest saanud iseloo-

mulikuks jooneks. Eriti peab seda rõhutama «Võidu» kolhoosi partei-algorganisatsiooni kohta, kus sekretärina töötab Endel Vari, kes samal ajal on ka Sultsi rahvamaja ja raamatukogu juhataja.

«Võidu» kolhoosi partei-algorganisatsioonis ei jääda ootama erilisi korraldusi «ülevalt poolt». Pärast veebruaripleenumit kutsuti kohe kokku agitaatorite kollektiiv ja arutati, kuidas agitaatorid saavad pleenumi otsuse laialdaseks tutvumiseks kaasa aidata. Analoogilised nõupidamised toimusid ka pärast NLKP Keskkomitee juuni- ja septembripleenumit. Et tõhustada selgitustööd NLKP erakorralise, XXI kongressi eel, kutsuti agitaatoreid selles küsimuses instrueerima üks partei rajoonikomitee sekretär.

Agitaatorid töötavad «Võidu» ühismajandis pidevalt. Agitaatorite kollektiivi juhivad partei-algorganisatsiooni sekretär Endel Vari. Agitaatorid on jaotatud gruppidesse. Grupis 5—7 agitaatorit. Iga grupp teenindab ühte põllundusbrigaadi, kusjuures kõikidele agitaatoritele on määratud kindlad tööpiirkonnad. Agitaatorid külastavad kolhoosnikuid tavaliselt pärast päevatööd või pühapäevadel nende kodudes.

Agitaatorite kollektiivis loodud grupe juhivad kommunistid, kes on kujunenud kollektiivi juhile paremaks käeks. Kommuniste abistavad gruppides kohaliku kooli õpetajad, kes kõik kuuluvad agitaatorite perre. Sellise süsteemi juures on agitaatorite suunamine, õpetamine ja kontrollimine võrdlemisi eluline ja, mis peaasi, end õigustanud. Niisugune organisatsiooniline struktuur tagab agitatsioonitöö pidevuse.

Taoliselt on poliitiline agitatsioon korraldatud veel «Bolševiku» ja «Edasi» kolhoosi partei-algorganisatsioonides (sekretärid Maimu Kallak ja Peeter Toom). Nendes agitaatorite kollektiivides on inimesi, kes väsimatult aastast aastasse kannavad kommunistlikku töesõna rahva hulka. Nime tagem siinjuures vaid kõige tublimaid, nagu Oisu 7-klassilise kooli direktor Jüri Allas, «Bolševiku» kolhoosi 2. kompleksbrigaadi brigadir Jüri Reiman, «Edasi» kolhoosi ehitusbrigaadi brigadir Johannes Reiman ja sama kolhoosi postimees Hans Leiman. «Bolševiku» kolhoosis ainult olid agitaatorid liiga kaua «suvepuhkusel».

Rajooni agitaatorite perre kuulub rohkem kui 1500 liiget. Kahjuks pole parteiorganisatsioonid neid kõiki suutnud pidevalt tööle suunata. Kampaanialikkus on meil agitat-

sioonitöös kõige kurjemaks vaenlaseks, millega nõrgalt võideldakse «Tähe», «Lembitu», Akadeemik Viljamsi nimelise ja mõne teise ühismajandi partei-algorganisatsioonis.

Hästi sisustatud ja järjekindlalt töötavad agitatsioonipunktid asuvad seal, kus agitaatorite töös valitseb sihikindlus. «Bolševiku» ja «Võidu» kolhoosi agitatsioonipunktile leidub vaevalt «võistlejaid» kogu vabariigis. Hea on see, et nimetatud agitatsioonipunktid osutavad agitaatoritele tõsist abi. «Võidu» kolhoosi agitatsioonipunktis pole veel puudunud erinurk pealkirjaga «Abiks agitaatorile». Laudadele on välja pandud kaustad üheks või teiseks teemaks soovitatud kirjandusega, ajalehtede väljalõigete, diagrammide ja tabelitega. Agitatsioonipunktis viidi läbi konsultatsioone poliitilise agitatsiooni vormidest ja meetoditest.

Agitaatorite teadmiste täiendamiseks organiseeriti nendele kuus eriprogrammi alusel töötavat kooli. Neid koole juhatavad suurema propagandatöö staažiga kommunistid Heljo Purga, Paul Lepman, Heinz Blumberg jt. Ülejäänud agitaatorid õpivad parteiharidusvõrgus.

Et lähemalt tutvustada agitaatoritekooli ülesandeid ja tööd, selleks esitame järgnevalt partei rajoonikomitee instruktori P. Lepmani juhtimisel töötava kooli plaani.

«Linda» kolhoosi agitaatoritekooli

T Ö Ö P L A A N

1958/59. aasta talvel

Jrk. nr.	Õppuse läbiviimise aeg	T e e m a d
1.	Oktoobris	1. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni maailma-ajalooline tähtsus. 2. Poliitilise agitatsiooni vormid.
2.	Novembris	1. Eesti Tööraha Kommuuni 40. aastapäev. 2. Poliitilise agitatsiooni meetodid.
3.	Detsembris	1. NSV Liidu Konstitutsioon — maailma kõige demokraatlikum konstitutsioon. 2. Kuidas koostada vestlust.
4.	Jaanuaris	1. Järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta. (Kodurajooni ja kodukolhoosi töötulemused 1958. aasta jooksul.) 2. Kuidas esitada vestlust.
5.	Veebruaris	1. Sotsialistliku leeri osa maailma poliitilises, majanduslikus ja kultuurilises elus. 2. Agitaatorite kõnekultuurist.

Jrk. nr.	Õppuse läbiviimise aeg	Teemad
6.	Märtsis	1. Mida teha selleks, et saada rohkem vilja, kartulit, piima ja liha. 2. Kuidas korraldada näitlikku agitatsiooni.
7.	Aprillis	1. V. I. Lenin — kommunistliku partei ja Nõukogude riigi rajaja. 2. Kuidas korraldada ajalehe ettelugemist.

Agitaatoritekoolist võtab osa kogu ühismajandi aktiiv eesotsas esimehe Valdor Vasara ja lüpsja-karjatalitaja, Lenini ordeni kandja Linda Toomeojaga. Kool tuleb kokku kord kuus. Õppus kestab 3—4 tundi. Iga järjekordse õppuse eel antakse lühike ülevaade jooksvast poliitikast. Alates novembrikuust kuulatakse õppekogunemistel ühe-kahe agitaatori jutustust, kuidas nad eelmisel õppusel omandatud teadmisi praktiliselt kasutasid. Selline kogemuste vahetamine toimub õppuse lõpul.

Endastmõistetavalt töötatakse agitaatorite koolis põhjalikult läbi NLKP erakorralise, XXI kongressi materjalid, nii seltsimees Hruštšovi ettekande teesid kui ka hiljem kongressi otsused. Seda tehakse põhiprogrammi kahjustamata. Kongressi materjalide õppimiseks korraldatakse lisaõppusi.

On mõeldud nii, et neil nädalatel, kui koolis õppusi ei ole, külastavad agitaatorid kolhoosiperesid ja vestlevad seal õppuste esimestel teemadel. Iga õppuse teine teema peab tõstma kooli kuulaja kui poliitilise selgitustöö tegija kvalifikatsiooni.

Praegu viivad agitaatorid kolhoosnike kodudes läbi vestlusi NLKP erakorralisel, XXI kongressil sm. Hruštšovi poolt peetava ettekande teeside põhjal. Samuti on üldise tähelepanu keskpunktis eelseisva koolireformi küsimused.

Märkimisväärset tööd on parteiorganisatsioonid teinud loengulise propaganda alal. Viljandis töötab viis ülelinnalist lektoriumi ning kümme lektoriumi asutustes ja ettevõtetes — linaketramis- ja kudumisvabrikus, tuletikuvabrikus, kooperatiivis, kohaliku majanduse kombinaadis, artellide klubis, kaubastus, autotranspordibaasis, jahu- ja leiva-kombinaadis jm. Ülelinnalistest lektoriumidest on üks pühendatud teaduslik-ateistlikule propagandale. Ühes lektoriumis loetakse Viljandi ajalugu. See on huvitav lektorium. Kodulinna ja ümbruse ajaloo materjalide varal süven-

datakse Nõukogudema rahvaste sõprust. Rahva soovil loodi veel kodukultuuri-alane ülelinnaline lektorium.

Maal tegutsevad 15 alalist lektoriumi ja 7 lektorite küla-gruppi. Lektoriumid on loodud rahvamajadesse. Elavam loenguline töö toimub Valma külanõukogus, kus selle «hingeks» on kommunist Heino Laagus. Mustlasse organiseeriti Viljandi eeskujul teaduslik-ateistlik lektorium.

Lektoriumidel on kindlad tööplaanid. Need koostati kohapeal partei-algorganisatsiooni sekretäri, asutuse-ettevõtte juhataja või kolhoosi esimehe, kultuuritöötajate, kooli-õpetajate ja partei rajoonikomitee instruktori koostöö tulemusena. Üks eksemplar plaanidest toodi partei rajoonikomitee poliitharidustöö kabinetti — töö koordineerimiseks ja kontrollimiseks. Lektoriumides esinevad loengutega Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu liikmed rajoonikeskusest ja kohalikest külagruppidest ning EKP Viljandi Rajoonikomitee lektoritegrupi liikmed. Usuvastastel teemadel kutsuti esinema külalislektoreid Tartu Riiklikust Ülikoolist.

Loengulise töö hoogustumisest kõneleb fakt, et 1958. aasta üheksa kuu jooksul peeti rohkem loenguid kui kogu 1957. aasta jooksul. Üheteistkümne kuuga ületati 1957. aasta loengute arv 1,5-kordselt. Puuduseks on see, et lektorid ei teeninda võrdselt kõiki kolhoose. Kaugemal asuvates kolhoosides («Valgus», «Sõprus», Moori) peetakse loenguid vähem kui Viljandi ümbruse ühismajandeis. Harva kasutatakse ka sellist huvitavat vormi, nagu seda on küsimustevastuste õhtu.

Sotsialistlik võistlus on muutunud massilisemaks. Viljandi rajoon võistleb Suure-Jaani rajooniga, samuti võistlevad kolhoosid kolhoosidega. Kõige hoogsam on võistlus lüpsjate-karjatalitajate vahel. Massilisuse ja hoogsuse tagavad võistlusest tehtavad kokkuvõtted (igas kuus ja dekaadis), eesrindlike töökogemuste üha laialdasem levitamine ja juurutamine ning materiaalse huvitatuse printsibi rakendamine. Iga ala paremaid premeeritakse. Kord kvartalis antakse võistluse eesrindlastele EKP Viljandi Rajoonikomitee ja Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee rändpunalipp ja vimplid. Kolme-nelja oma ala parimat premeeritakse hinnaliste kingitustega, mis antakse kätte ülerajoonilistel loomakasvatajate päevadel. Vähemalt kaks korda aastas tehakse põhjalikumaid kokkuvõtteid kahe naaberrajooni võistlusest.

Partei-algorganisatsioonid tunnevad võistluse vastu roh-

kem huvi. Kõpus, Paistus, Pärstis jm. ilmuvad sotsialistliku võistluse käiku valgustavad bülletäänid. Neid antakse välja rajooniajalehe toimetuse poolt tehtud bülletäänide eeskujul, ainult masinakirjas. Rajooni bülletäänides pole võimalik analüüsida iga lüpsja või seatalitaja tööd, kohalikes bülletäänides seda tehakse. Rajoonilehe bülletään ilmub igas dekaadis, kohalikud kord kuus. Viimaseid paljundatakse niipalju, et jätkuks igasse brigaadi, farmi ja lauta.

«Edasi», «Uue Tee», «Bolševiku», «Valguse», «Tuleviku» ja «Võidu» kolhoosi parteiorganisatsioonid organiseerivad süstemaatiliselt lüpsjate-karjatalitajate nõupidamisi. Nendel nõupidamistel arutatakse läbi eelmise kuu tulemused, näidatakse esinenud vigu ja puudusi ning kavandatakse abinõusid edukamaks tööks. Tähtis koht on eesrindlike töökogemuste propagandal. Nõupidamisest võtavad osa farmijuhataja, zootehnik, kolhoosi esimees, partei-algorganisatsiooni sekretär ja rajoonikomitee instruktor. See tõstab nõupidamise osatähtsust. Kord kvartalis praktiseeritakse võistlevate kolhooside lüpsjate-karjatalitajate ühiseid nõupidamisi, millele lisandub õppekäik selle kolhoosi lautadesse ja karjamaadele, kus nõupidamist parajasti peetakse.

«Võidu» kolhoosi kommunistid on suunanud kodukolhoosi lüpsjaid ka individuaalses korras naaberkolhoosi «Tuleviku» õppima ja paremaid kogemusi omandama. See on alati andnud positiivseid tulemusi.

Õige sageli arutatakse sotsialistliku võistluse küsimusi partei-algorganisatsioonide koosolekutel. Enamikul juhtudel tehakse seda lahtistel koosolekutel võistlejate juuresolekul. «Bolševiku» ja «Valguse» kolhoosi partei-algorganisatsioonid on läbi viinud algorganisatsioonide ühiseid koosolekuid võistluse hoogustamise eesmärgil. «Uue Tee» ja «Edasi», «Võidu» ja «Tuleviku», Sinialliku ja Akadeemik Viljamsi nimelise kolhoosi kommunistid järgisid nende eeskju. See on uus vorm parteiorganisatsioonide töös.

Puudujääkide hulka kuulub suhteliselt väiksema tähelepanu pööramine traktoristide ja kombainerite vahelisele võistlusele. 1958. aastal ei ilmunud traktoristide ja kombainerite sotsialistliku võistluse kohta ainsatki eri bülletääni, samuti ei organiseeritud kogemuste vahetamiseks mehhanisaatorite päevi. Viimases osas saab talvekuudel mõndagi heaks teha. Plaanis on läbi viia teoreetiline konverents teemal «Kuidas kindlustada tehnika maksimaalsem ja ökonoomsem kasutamine».

Praegu on sotsialistlik võistlus suunatud uute töövõitude sepiistamisele NLKP erakorralise, XXI kongressi auks.

Partei-algorganisatsioonid saavad poliitilist selgitustööd ja sotsialistlikku võistlust hästi korraldada ning muidki küsimusi edukalt lahendada siis, kui kommunistid pööravad tõsiselt tähelepanu enda ideelis-teoreetiliste teadmiste täiendamisele. 36 kommunisti õpivad üldhariduslikes koolides, teised parteiharidusvõrgus.

1958/59. õppeaastal on Viljandi rajooni parteiharidusvõrk laiaulatuslikum kui millalgi varem. Oktoobrikuus alustasid tööd 53 õpperingi ja 34 teoreetilist seminari. Kümnes ringis õpitakse NLKP ajalugu. Õpiku puudumisest kommunistid end eriti häirida ei lase. Partei ajalugu õpitakse kuni uue õpiku trükist ilmumiseni peamiselt Lenini Teoste ning partei kongresside ja konverentside otsuste, samuti NLKP Keskkomitee pleenumite otsuste põhjal. Üheteistkümnes ringis õpitakse põllumajanduse ökonoomika küsimusi. Tehti õigesti, et eriharidusega kommunistid — kolhooside esimehed Elmar Kase, Heino Varkeri ja Kaarel Mäeoru — propagandistidena kaasa tõmmati.

Teoreetilistes seminarides tutvutakse kas partei ajaloo, marksistliku filosoofia või marksistlik-leninliku teooria üksikute põhiprobleemidega. Seminaride juhatajate hulgas on paljud partei rajoonikomitee töötajad, kaasa arvatud rajoonikomitee sekretärid. Seminarides on põhiliseks õppemeetodiks iseseisev töö raamatuga. Kord kuus kogunetakse ühiselt õppusele. Seal kuulatakse õppijate poolt koostatud referaate ja arutatakse need läbi. Seminari juhataja analüüsib ja hindab tehtud tööd ning annab ülesandeid uue teema õppimiseks.

EKP Viljandi Rajoonikomitee juures tegutseb kaheaastane majanduskool. Kolhooside esimehed õpivad rajooni täitevkomitee juurde loodud teoreetilises seminaris. Selle tööd juhivad täitevkomitee esimees Karl Latserus. Ühel viimasel seminariõppusel käsitleti ühismajandites rahalisele tasule ülemineku võimalusi ja teid. Enne seda käidi külas Tapa rajooni «Kalevipoja» kolhoosis, kus selline süsteem on juba kehtestatud. Kolhooside esimeeste teoreetiline seminar on neile kasulikuks kooliks.

«Siin me oma töö «A» ja «B» selgeks saame,» — nii hindab seminari osatähtsust «Tähe» ühismajandi aastatelt noor ja staaži poolest veelgi noorem esimees kommunist Theodor Unt.

NLKP Keskkomitee veebruaripleenumi otsusega avati meie sotsialistliku põllumajanduse ette uus avar tee veelgi kiiremaks arenguks. Kuid arenguks täielikult võrdseid tingimusi kõikidele kolhoosidele siiski veel ei loodud. Selles osas täiendas veebruaripleenumit NLKP Keskkomitee juuni-pleenum. Viimase otsuse «Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest» rakendamise tulemusena kehtib printsip — kui palju riigile annad, nii palju riigilt saad. Enne seda võis juhtuda, et tugevamad ühismajandid sattusid teistega võrreldes eelistatumas olukorda. Majanduslikult mahajäänud kolhoosides tuldi toime riiklike müügikohustuste täitmise ja naturaaltasu õiendamisega, kokkuostu korras vaevalt kuigi palju müüa saadi. Jõukamal järjel olevad majandid tasusid müügikohustused ja naturaaltasu ning müüsid peale selle sadu tonne piima ja kümneid tonne liha riikliku kokkuostu kaudu. Kokkuostu hinnad olid varumishindadest tunduvalt kõrgemad, sinna oli kasulik müüa. Kuid iga ühismajand ei saanud sellest kasulikkusest osa.

Müügikohustuste ja naturaaltasu kaotamisega ning ühtsete kokkuostuhindade kehtestamisega võitsid kõik kolhoosid, mahajäänud ainult suhteliselt rohkem. Näiteks «Koidula» kolhoosis saadi 1958. aasta esimesel poolel planeeritud 29 790 rubla rohkem tulu ja seda just tänu uutele kõrgendatud hindadele.

Kalinini-nimelises ühismajandis võidetakse kõrgendatud kokkuostuhindade tõttu aastas vähemalt 147 000 rubla. Ülevaatlikuma pildi, kuidas ja kust rohkem sissetulekut saadakse, annab alljärgnev tabel:

Toodang	Eelarves ette nähtud (vanades hindades)	Eelarvesse laekub (uutes hindades)	+
Piim	472 510	560 880	88 370
Veiseliha	29 134	62 400	33 266
Sealiha	251 756	265 756	14 000
Munad	7 924	14 324	6 400
Vill	4 000	9 000	5 000

Ei ole kahtlust, et 1959. aasta kujuneb kolhoosides tootmistegevuse laiendamise, toodangu suurendamise ja sissetulekute osas murranguliseks. Juba 1958. aasta oli seda teataval määral, kuid rohkem kandis ta siiski suurte ümberorganiseerimiste, uuele tõusule vundamendi rajamise aasta pitserit.

NLKP erakorralisel, XXI kongressil arutatakse meie maa rahvamajanduse edasiarendamise ülesandeid aastateks 1959—1965. Sm. Hruštšovi ettekande teesides märgitakse:

«Eelseisval seitseaastakul seisab ülesanne selles, et saavutada selline põllumajandusliku tootmise kasv, mis võimaldaks rahuldada elanikkonna vajadusi tähtsamate toiduainete järele, järsult suurendada põllumajandusliku tooraine ressursse, et külluses varustada elanikkonda suures valikus ja kvaliteetsete toiduainetega ning rahuldada kõik muud riigi vajadused põllumajandussaaduste järele.»

Viljandi rajooni töötav rahvas, nagu kõik nõukogude inimesed, tervitasid ettekande teese suure vaimustuse ja üksmeelega. NSV Liidu rahvamajanduse kontrollarvud kiideti kõikjal heaks. Kongressieelsel perioodil koostati rajooni kolhoosides samasugused perspektiivplaanid. Nendes on ette nähtud suurendada 1965. aastal 1957. aastaga võrreldes teravilja tootmine 2-kordseks, lina (kiu) tootmine 1,9-kordseks, kartuli tootmine 2,2-kordseks, köögivilja tootmine 1,5-kordseks. Loomakasvatussaaduste toodang suureneb Viljandi rajoonis järgmiselt:

Toodang	1957. a.	1965. a.	Kasv (korda)
Piima 100 ha kõlvikute kohta (ts)	210	527	2,5
Liha 100 ha kõlvikute kohta (ts)	23,2	75	3,2
Sealiha 100 ha põllumaa kohta (ts)	27,2	75	2,8
Villa 100 ha kõlvikute kohta (kg)	5,8	17,4	3,0
Mune 100 ha teraviljade kohta (tk.)	12 464	27 400	2,2

Et tagada eespooltoodud ülesannete täitmine, selleks tugevdatakse söödabaasi. Heina toodetakse 1965. aastal 1957. aastaga võrreldes 2 korda rohkem, silovarud suurene-

vad 4-kordseks, kultuurkarjamaade pindala 4,5-kordseks. Viimane näitaja on eriti rõõmustav — senise 800 ha asemel saame seitsme aasta jooksul 3600 ha kõrgesaagilisi kultuurkopleid.

Teisest küljest vajavad suurendamist ka karjad. Veiste arv suureneb rajooni kolhoosides 4600 pea võrra, sealhulgas lehmade arv 3000 võrra. Lammaste arv kasvab rohkem kui 3-kordseks, kodulindude arv 2,5-kordseks. Ainuüksi ühes kolhoosis — «Koidu» kolhoosis — hakatakse pidama kuni 500 lehma keskmise aastatoodanguga 4000 kg piima ja nuumama igal aastal vähemalt 2000 peekonit. Sama «Koidu» kolhoos oli vabariigis esimene kolhoos, kus 12-liikmeline lüpsjate-karjatalitajate brigaad hakkas võitlema õiguse eest kanda kommunistliku töö brigaadi austavat nimetust. Mitmete teiste kohustuste kõrval otsustasid brigaadi liikmed saada 1959. aastal 142-pealise lüpsikarja keskmiseks toodanguks iga lehma kohta 3600 kg piima, 1965. aastal aga juba 4200 kg piima. Et kõrgete toodangute saamine nõuab oma ala hästitundvaid inimesi, loodi siin brigaadisisene zootehniline õppering.

Põllumajanduse arendamise perspektiivsed ülesanded on planeeritud realselt. Nende täitmine on jõukohane igale majandile.

Kolhoositalurahva poliitiline ja tööalane aktiivsus on NLKP Keskkomitee veebruaripleenumile järgnenud perioodil suuresti tõusnud ja tõuseb veelgi seoses läheneva partei erakorralise, XXI kongressiga. Kommunistliku partei poolt püstitatud loosung: «Lähemal aastail järele jõuda Ameerika Ühendriikidele liha, piima ja või tootmises iga elaniku kohta!» viiakse uutes arengutingimustes ellu nii Viljandi rajoonis kui kogu suurel Nõukogude kodumaal.

SISUKORD

Meie rajoon	3
Rajooni parteiorganisatsiooni osatähtsus põllumajanduses järsu tõusu saavutamisel	5
Uued arenguperspektiivid	11
Oma tehnika	14
Oma mehhanisaatorite kaader	18
Remondi-tehnikajaam	22
Põllumajanduse inspeksioon	24
Kuidas kohalikud parteiorganisatsioonid organiseerivad poliitilist selgitustööd ja sotsialistlikku võistlust	29
Rutem järele jõuda Ameerika Ühendriikidele	36

Калев Аугустович РААВЕ

ДЛИННЕЕ ШАГ

На эстонском языке
Эстонское Государственное Издательство,
Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

*

Toimetaja H. Seping
Kunstiline toimetaja I. Torn
Tehniline toimetaja A. Ruutsoo
Korrektorid P. Hiie ja M. Sepp

Ladumisele antud 17. XII 1958. Trükkimisele
antud 6. I 1959. Paber 54×84, 1/16. Trükipoog-
naid 2,5. Formaadile 60×92 kohaldatud trüki-
poognaid 2,05. Arvutuspoognaid 2,18. Trükiarv
3000. MB-00305. Tellimise nr. 8788.

Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2.

Hind 40 kop.

1-
40 kop.

A

22400

206027

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00405844 4